Eksamen, forkurs matematikk, 1.aug 2016

Del 1

Oppgave 1

Sorterer data:

-12, -8, -2, -2, -2, 3, 3, 4, 6, 8

Gjennomsnitt:

$$\frac{(-12)+(-8)+(-2)+(-2)+(-2)+3+3+4+6+8}{10} °C = -0{,}2°C$$

Median:

$$\frac{(-2)+3}{2} = 0{,}5°\text{C}$$

Typetall: -2 °C

Oppgave 2

$$3:4 = x:12$$
$$\frac{3}{4} = \frac{x}{12}$$
$$12 \cdot \frac{3}{4} = x$$
$$\underline{\underline{9 = x}}$$

9 jenter + 12 gutter = 21 elever

<u>Det er 21 elever i klassen.</u>

Oppgave 3

$$\frac{200kr}{0{,}4} = \frac{2000kr}{4} = 500kr$$

<u>Varen koster 300 kr.</u>

Oppgave 4

Legger sammen sidene:

$$
\begin{aligned}
x + (x+3) + 5 + (2x-5) &= 27 \\
4x + 3 &= 27 \\
4x &= 27 - 3 \\
\frac{4x}{4} &= \frac{24}{4} \\
\underline{\underline{x}} &\underline{\underline{= 6}}
\end{aligned}
$$

Oppgave 5

For å løse denne oppgaven, kan det være greit å gjøre om potensuttrykkene slik at alle har felles grunntall:

$$
\begin{aligned}
4^2 + 4^{-1} \cdot (2^3)^2 + \left(\frac{1}{2}\right)^{-3} &= (2^2)^2 + (2^2)^{-1} \cdot (2^3)^2 + (2^{-1})^{-3} \\
&= 2^{2\cdot 2} + 2^{2\cdot(-1)} \cdot 2^{3\cdot 2} + 2^{(-1)\cdot(-3)} \\
&= 2^4 + 2^{-2} \cdot 2^6 + 2^3 \\
&= 2^4 + 2^{(-2)+6} + 2^3 \\
&= \underbrace{2^4 + 2^4} + 2^3 \\
&= 2 \cdot 16 + 8 \\
&\underline{\underline{= 40}}
\end{aligned}
$$

Oppgave 6

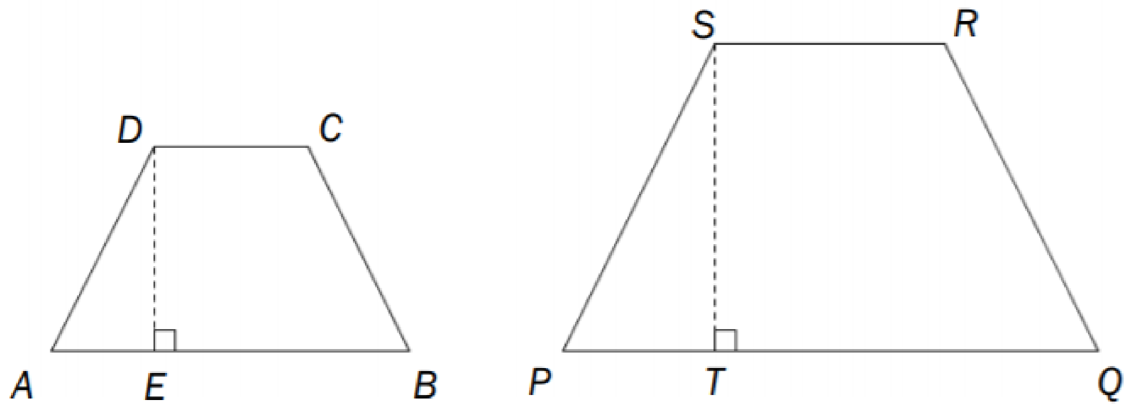

$$
\begin{aligned}
\frac{DE}{ST} &= \frac{AB}{PQ} = \frac{DC}{SR} \\
\frac{4}{6} &= \frac{7}{PQ} = \frac{DC}{4{,}5}
\end{aligned}
$$

$$
\begin{aligned}
\frac{4}{6} &= \frac{7}{PQ} \\
PQ \cdot 4 &= 7 \cdot 6 \\
\underline{PQ} &= \frac{42}{4} = \underline{10{,}5}
\end{aligned}
$$

$$\frac{4}{6} = \frac{DC}{4{,}5}$$
$$4{,}5 \cdot \frac{4}{6} = DC$$
$$\frac{18}{6} = DC$$
$$\underline{DC = 3}$$

$$\underline{\underline{A}} = \frac{(PQ + SR) \cdot ST}{2} = \frac{(10{,}5 + 4{,}5) \cdot 6}{2} = \frac{15 \cdot 6}{2} = 15 \cdot 3 = \underline{\underline{45}}$$

$$\underline{\underline{A}} = \frac{(AB + DC) \cdot DE}{2} = \frac{(7 + 3) \cdot 4}{2} = \frac{10 \cdot 4}{2} = \underline{\underline{20}}$$

<u>Arealet av trapesene er 20 og 45 (hhv. lite og stort).</u>

Oppgave 7

$$AB = AC - BC$$

Pythagoras læresetning gir:

$$BC + CD = BD^2$$
$$BC^2 + 6^2 = 10^2$$
$$BC^2 = 100 - 36 = 64$$
$$BC = \sqrt{64} = 8$$

$$AB = 12 - 8 = 4$$

$$\underline{\underline{A}} = \frac{4 \cdot 6}{2} = \underline{\underline{12}}$$

<u>Arealet av ΔABD er 12.</u>

Oppgave 8

Antall telys: 6 røde + 2 hvite = 8 telys

Når vi tar ut to telys, vil trekk nr to være avhengig av første trekk.

a) $P(to\ røde) = \frac{6}{8} \cdot \frac{5}{7} = \frac{30}{56} = \frac{30:2}{56:2} = \frac{15}{28}$

b) $P(et\ rødt\ og\ et\ hvitt) = P(først\ rødt,\ deretter\ hvitt) +$
$P(først\ hvitt, deretter\ rødt)$
$= \frac{6}{8} \cdot \frac{2}{7} + \frac{2}{8} \cdot \frac{6}{7} = \frac{12}{56} + \frac{12}{56} = \frac{24}{56} = \frac{24:6}{56:6} = \frac{3}{7}$

Oppgave 9

Lengde (km)	Veker	Midtpunkt (x_m)	$x_m \cdot f$
$[0, 5\rangle$	4	2,5	10
$[5, 10\rangle$	6	7,5	45
$[10,20\rangle$	4	15	60
$[20, 40\rangle$	6	30	180
Sum	**20**		**295**

Gjennomsnittet av det klassedelte materialet er: $\underline{\underline{\bar{x}}} = 295: 20 = \underline{\underline{14{,}75 km}}$

b)

Oppgave 10

Endring i pris fra 1955 til 2015: $\frac{28kr}{1kr} = \underline{28}$

Endring i KPI fra 1955 til 2015: $\frac{139{,}8}{10{,}1}$

Siden dette er tungvint og tar litt tid å beregne, gjør vi heller et overslag:

$$\frac{139{,}8}{10{,}1} < \frac{140}{10} = \underline{14}$$

Ved å runde opp teller og runde ned nevner vil vi få en verdi som er litt større enn den egentlige. Siden overslagsberegning av KPI-økning fortsatt er vesentlig lavere enn prisøkningen, er det klart at $\underline{\underline{\text{prisen for kroneis har steget mer enn } \frac{28}{14} = 2 \text{ ganger så mye som prisøkningen.}}}$

Oppgave 11

Den prosentvise endringen vil normalt foregå ut i fra prisen på **endringstidpunktet, ikke den opprinnelige prisen**.

Pris på vare: *x*

Varen settes først ned med 10 %: $0{,}90 \cdot x = \underline{0{,}9x}$

Varen settes deretter ned med nye 10 %: $0{,}90 \cdot 0{,}9x = \underline{0{,}81x}$

Varen settes deretter opp med 20 %: $1{,}20 \cdot 0{,}81x = \underline{\underline{0{,}972x}}$

Varen vil koste 97,2 % av den opprinnelige prisen, altså mindre enn opprinnelig.

Mellomregning:

$1{,}20 \cdot 0{,}81$

162

81

$= \quad 0{,}972$

Oppgave 12

a) Generell formel for lineær funksjon: A(x) = ax + b der a er stigningstall og b er konstantledd. Siden vi skal beregne folketall etter 2016 kan man sette dette til år 0. Da blir b = 4000.

Stigningstallet kan beregnes ut fra formel for stigningstall:

$$a = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{4800 - 4000}{2020 - 2016} = \frac{800}{4} = \underline{200}$$

Modell for folketallet blir da:

A(x) = 200x + 4000

der x er antall år etter 2016.

b) Igjen er x satt til å være antall år etter 2016:

X år etter 2016	Innbyggertall (B(x))
0	4000
1	4080

Formel for eksponentiell vekst er:

$B(x) = a \cdot p^x$ der a er innbyggertall ved år null og p er vekstfaktoren. Dette gir formelen

$B(x) = 4000 \cdot p^x$

Etter 1 år er innbyggertallet 4080, og vi kan sette inn i formelen:

$$B(1) = 4080$$
$$4000 \cdot p^1 = 4080$$
$$\frac{4000 \cdot p}{4000} = \frac{4080}{4000} = \frac{4000}{4000} + \frac{80}{4000} = 1 + \frac{80}{40 \cdot 100} = 1 + \frac{2}{100} = 1{,}02$$

$$\underline{p = 1{,}02}$$

Det betyr en prosentvis vekst på 2 % per år.

Modellen for folketallet blir:

$$\underline{\underline{B(x) = 4000 \cdot 1{,}02^x}}$$

Del 2

Oppgave 1

Høyde Burj Khalifa: 828 m

Tykkelse på kronestykke: 1,7 mm = $1{,}7 \cdot 10^{-3}$ m

Antall kronestykker som trengs for å bygge et tårn like høyt som Burj Khalifa:

$$\frac{828\,m}{1{,}7 \cdot 10^{-3} m} \approx 487059 = \underline{\underline{4{,}87059 \cdot 10^5 kronestykker}}$$

Oppgave 2

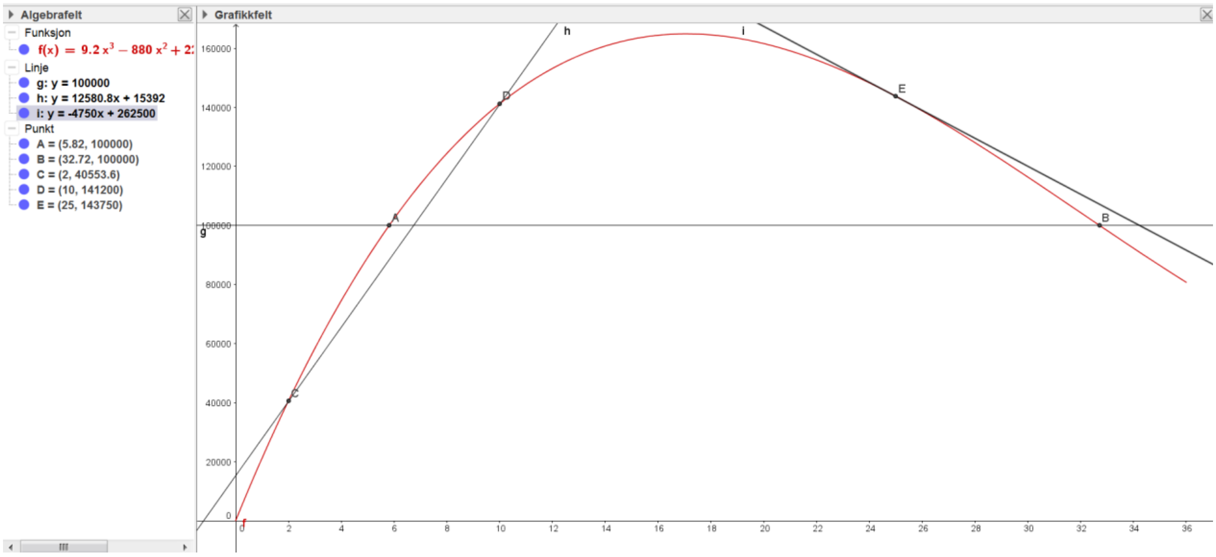

b) Bedriften selger over 100 000 enhet er ifra 6. måned til 32. måned etter oppstart.
<u>I følge modellen vil bedriften selge over 100 000 enheter i 32-6 = 26 måneder.</u>

c) <u>Gjennomsnittlig vekstfart er i 2. til 10. måned på 12 580,8 enheter. Dette betyr at salget øker i gjennomsnitt med 12 580,8 enheter hver måned i perioden.</u>

d) <u>Momentan vekstfart er i 25. måned på -4750 enheter. Dette betyr at salget avtar med 4750 enheter denne måneden.</u>

Oppgave 3

a) Oppgaven kan løses i Excel eller Geogebra. Her har jeg valgt Geogebra. Setter 1970 til år 0.

Legg verdiene inn i regnearket og velg «Regresjonsanalyse». Velg eksponentiell modell.

År	0	10	20	30	40
Individ	40000	24100	14600	8400	5100

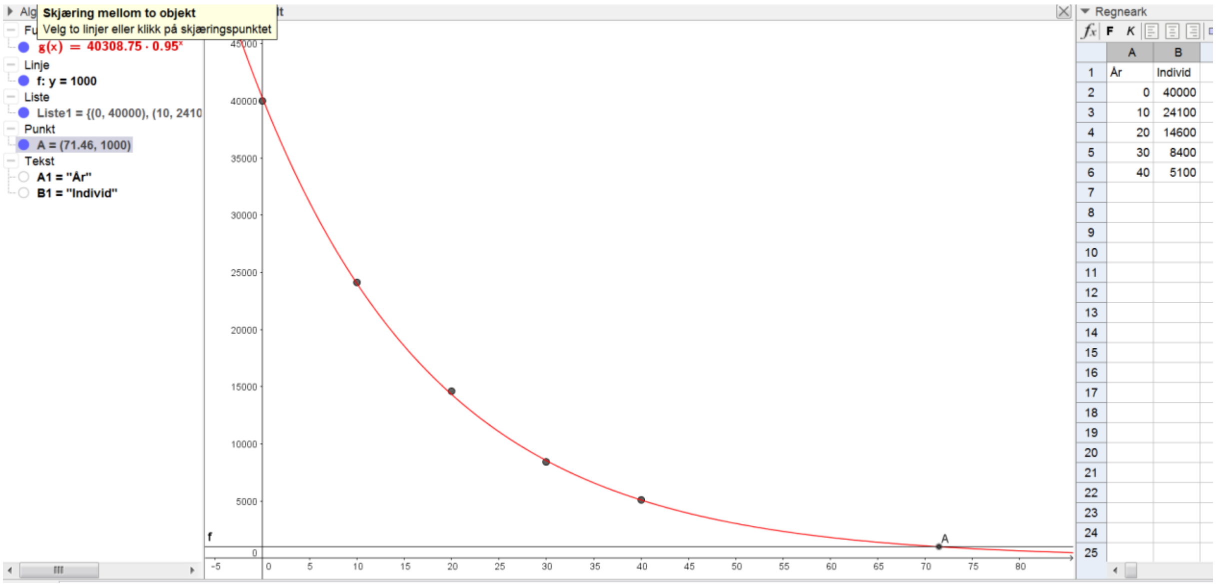

b) Generell formel for eksponentiell vekst: $y = a \cdot p^x$, der p er vekstfaktor.
1 - 0,95 = 0,05 = <u>5 %</u>
<u>Antall individer minker med 5 % per år.</u>

c) Legg inn linje y = 1000, og deretter velg «Skjæring mellom to objekt».
1970 + 71,46 = <u>2041,46</u>
<u>Antall individer synker under tusen i løpet av år 2041 iht. modellen.</u>

Oppgave 4

Vi kan lage et kryssdiagram for å vå oversikt:

	Eldre søsken	Ikke eldre søsken	Totalt
Yngre søsken	10-3= 7 , 15-8= 7	10-2= 8	15
Ikke yngre søsken	5-2= 3	2	20-15= 5
Totalt	10	20-10= 10	20

Tre elever har eldre, men ikke yngre søsken.

<u>Sannsynligheten for å trekke ut en elev som har eldre, men ikke yngre søsken blir da 3/20.</u>

Oppgave 5

Stokkene er formet som en sylinder delt i to, langsgående med lengden på stokken/sylinderen.

Formel for overflaten av en sylinder: $A = \pi dh + 2\pi r^2$

Volumet av en halv sylinder blir da: $A = \frac{\pi dh}{2} + \pi r^2 + dh$ (overflaten av utsiden av stokken + flaten der den er delt)

d = 30 cm = 0, 30 m

Siden det er tre stokker blir den totale overflaten:

$$A = 3 \cdot \left(\frac{\pi dh}{2} + 2\pi r^2 + dh\right) = 3 \cdot \left(\frac{\pi \cdot 0{,}3\text{ m} \cdot 2{,}5\text{ m}}{2} + \pi \cdot (0{,}15\text{m})^2 + 0{,}3\text{ m} \cdot 2{,}5\text{ m}\right) \approx \underline{6\text{ m}^2}$$

Mengde lakk dersom 10 dl dekker 10 m^2

$$6\text{ m}^2 \cdot {}^{10\text{ dl}}/_{10\text{ m}^2} = \underline{\underline{6\text{ dl}}}$$

<u>Det trengs omtrent 6 dl lakk til å dekke de tre halve stokkene.</u>

Oppgave 6

Løser denne i Excel.

	A	B	C	D	E
1	**Dag**	**Treningstid Kristian**	**Foreslått treningtid for Ståle**	Formel (B)	Formel (C)
2	Mandag	60	50		
3	Tirsdag	90	100		
4	Onsdag	60	50		
5	Torsdag	80	90		
6	Fredag	75	75		
7	Lørdag	60	50		
8	Søndag	100	110		
9	**Gjennomsnitt**	**75**	**75**	=GJENNOMSNITT(B2:B8)	=GJENNOMSNITT(C2:C8)
10	**Standardavvik**	**14,9**	**23,8**	=STDAV.P(B2:B8)	=STDAV.P(C2:C8)
11					

a) <u>Kristian trener i gjennomsnitt 75 min per dag.</u>

b) <u>Standardavviket for treningstidene er på omtrent 15 min.</u>

c) <u>Ståle kan ha trent som i kolonne C over. Siden standardavviket hans er større enn Kristians, betyr det at treningstidene hans varierer mer i lengde. Siden det ikke er oppgitt noen verdi, har jeg valgt å trekke fra 10 min på tidene under gjennomsnittet, og legge til 10 min på tidene over gjennomsnittet. Han har nå samme gjennomsnitt, men et større standardavvik, som vist i tabellen.</u>

Oppgave 7

Formler for hver celle er angitt i cellene til høyre for den aktuelle cella.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	Personinntekt	kr 666 000,00							
2	Samlet fradrag	kr 154 100,00							
3	Alminnelig inntekt	kr 511 900,00	=B1-B2						
4									
5		Prosentsats	Beløp						
6	Skatt av alminnelig inntekt	25,00 %	kr 127 975,00	=B$3*B6					
7	Trygdeavgift	8,20 %	kr 41 975,80	=B$3*B7					
8									
9	**Trinnskatt**								
10		**Prosentsats**	Fra	**Til**	Skatt på trinn				
11	Trinn 1	0,44 %	kr 159 800,00	kr 224 900,00	kr 286,44	=(D11-C11)*B11			
12	Trinn 2	1,70 %	kr 224 900,00	kr 565 400,00	kr 5 788,50	=(D12-C12)*B12			
13	Trinn 3	10,70 %	kr 565 400,00	kr 909 500,00	kr 10 764,20	=HVIS(B$1>D13;(D13-C13)*B13; (B$1-C13)*B13)			
14	Trinn 4	13,70 %	kr 909 500,00		kr -	=STØRST(B1-C14;0)*B14			
15	**Totalt**				**kr 16 839,14**	=SUMMER(E11:E14)			
16									
17	**Samlet skatt:**	**kr 186 789,94**	=SUMMER(C6:C7;E15)						

a) Som vist i formlene i rute F11 og F12, er skatten beregnet ut fra differansen mellom «Fra»- og «Til»-kolonnene.

b) og c)

Ved å bruke logiske tester, kan regnearket benyttes til å beregne på Ola og Karis samlede skatt.

<u>Ole har en samlet skatt på 186 789,94 kr.</u>

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	Personinntekt	kr 1 114 000,00							
2	Samlet fradrag	kr 184 500,00							
3	Alminnelig inntekt	kr 929 500,00	=B1-B2						
4									
5		Prosentsats	Beløp						
6	Skatt av alminnelig inntekt	25,00 %	kr 232 375,00	=B$3*B6					
7	Trygdeavgift	8,20 %	kr 76 219,00	=B$3*B7					
8									
9	**Trinnskatt**								
10		**Prosentsats**	Fra	**Til**	Skatt på trinn				
11	Trinn 1	0,44 %	kr 159 800,00	kr 224 900,00	kr 286,44	=(D11-C11)*B11			
12	Trinn 2	1,70 %	kr 224 900,00	kr 565 400,00	kr 5 788,50	=(D12-C12)*B12			
13	Trinn 3	10,70 %	kr 565 400,00	kr 909 500,00	kr 36 818,70	=HVIS(B$1>D13;(D13-C13)*B13; (B$1-C13)*B13)			
14	Trinn 4	13,70 %	kr 909 500,00		kr 28 016,50	=STØRST(B1-C14;0)*B14			
15	**Totalt**				**kr 70 910,14**	=SUMMER(E11:E14)			
16									
17	**Samlet skatt:**	**kr 379 504,14**	=SUMMER(C6:C7;E15)						

<u>Kari har en samlet skatt på 379 504,14 kr.</u>

Oppgave 8

Lager tabell over rutene i figuren:

Figur	1	2	3	4	n
Totalt antall ruter	$3 \cdot 3 = 9$	$4 \cdot 5 = 20$	$5 \cdot 6 = 30$	$6 \cdot 7 = 42$	$(n+2)(2n+1)$ $= 2n^2 + 5n + 2$
Antall grå ruter	$1^2 = 1$	$2^2 = 4$	$3^2 = 9$	$4^2 = \underline{\underline{16}}$	$\underline{\underline{n^2}}$
Antall lilla ruter	$3 \cdot 3 - 1^2 = 8$	$4 \cdot 5 - 2^2 = 16$	$5 \cdot 7 - 3^2 = 21$	$6 \cdot 9 - 4^2 = 40$	$2n^2 + 5n + 3 - n^2$ $= \underline{\underline{n^2+5n+2}}$

d) Lager funksjonene for antall ruter og plotter inn i Geogebra:

Grå ruter: $g(n) = n^2$

Lilla ruter: $l(n) = n^2 + 5n + 2$

Totalt antall ruter: $t(n) = g(n) + t(n)$

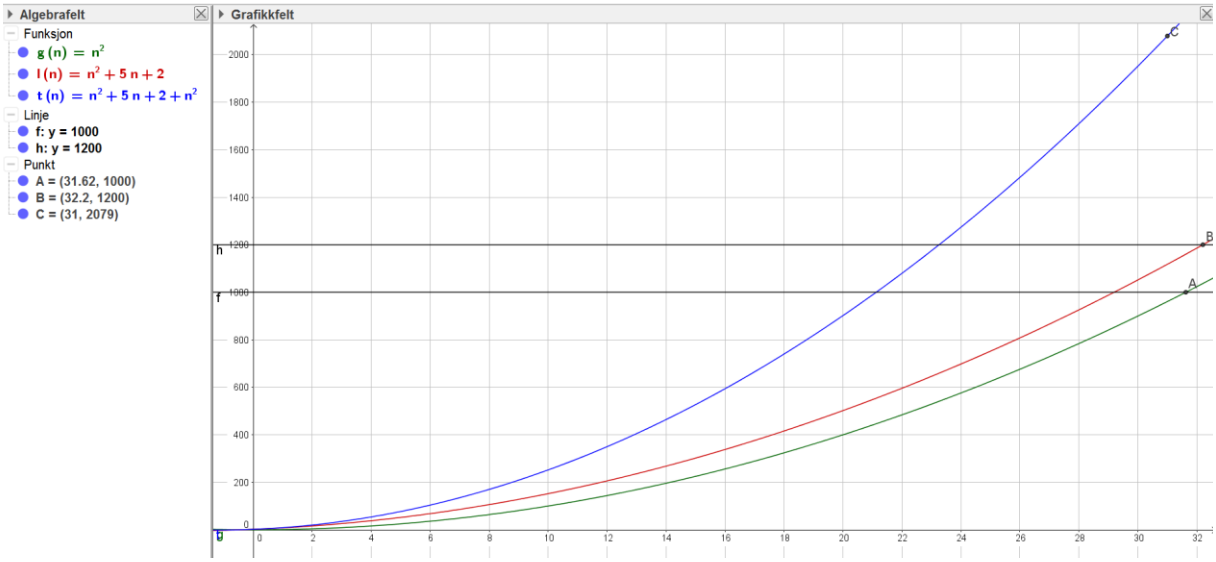

Løser i Geogebra

$$g(n) = 1000 \quad \Rightarrow \quad n = 31{,}62$$
$$l(n) = 1200 \quad \Rightarrow \quad n = 32{,}19$$

Vi vil ha tilstrekkelig med grå ruter til figur 31, men ikke figur 32.

Lager punkt (31, t(31)) i Geogebra.

Totalt antall ruter blir: $\underline{t(31) = 2111 \text{ ruter}}$